

Een andere oom Tom.

<https://hdl.handle.net/1874/354608>

Dee

(8)

EEN ANDERE OOM TOM.

Gij hebt, waarde lezer! wel gehoord van den bloedigen oorlog, die van 1860 tot 1864 in de Vereenigde staten van Noord-amerika gewoed heeft; hoe de noordelijke en zuidelijke staten groote legers tegen elkander op de been bragten en geduchte vloten uitrustten, en hoe eindelijk de noordelijke staten de overhand behielden.

Die vreeselijke burgerkrijg had voor een groot deel zijnen oorsprong in verschil van gevoelen over de afschaffing der slavernij. In het zuiden meende men niet te kunnen bestaan, als men de neger-slaven niet voor zich liet werken. In het noorden achtte men de slavernij een' gruwel, die niet langer in christelijke maatschappijen mag geduld worden.

Velen, die vroeger nog onzeker waren, hoe zij over de zaak zouden denken, werden voor de afschaffing der slavernij gestemd door het lezen van

U602

een boek, dat sedert in vele talen, ook in het hollandsch is overgebracht. Dat boek werd geschreven door eene predikantsvrouw, die naar haren man BEECHER (spreek dit uit Bietsjer) en van haarzelve STOWE heette. Zij schrijft daarom onder den naam van BEECHER STOWE. Het boek was in het engelsch getiteld „Oom Tom” (Thomas), en in het hollandsch is het bekend onder den titel van „de Negerhut”. Daarin komt voor een oude Neger, Oom Tom, die door de kracht van zijn geloof de bezwaren, de rampen en het lijden verdroeg, die bijna noodzakelijk aan de slavernij verbonden zijn.

Mevrouw BEECHER STOWE heeft verklaard, dat haar verhaal berust op feiten, en dat zij den goeden Oom Tom gekend heeft. Maar de lezers kunnen bijna niet gelooven, dat de schrijfster daarin waarheid gesproken heeft. Intusschen zal het volgende u een' neger doen kennen, die niet onder doet voor Oom Tom, en van wien wij zeker weten, dat hij was, zoo als hij ons wordt voorgesteld.

In het Maandberigt van het groote Amerikaansche zendelinggenootschap te Boston vertelt de secretaris van dat genootschap ons het volgende:

Ik heb nu en dan wel eens gesproken van een' ouden neger, dien ik leerde kennen, toen ik mij

in Februarij van het jaar 1848 eenigen tijd onder de Choctaws (spreek uit: Tsjoktôs) ophield. Men heeft mij sedert wel eens aangespoord om de feiten in het openbaar mede te deelen; ik heb echter begrepen, dat dit niet vóór zijnen dood moest plaats hebben. Onlangs vernam ik, dat de man gestorven was, en toen schreef ik aan een paar mijner vrienden, die hem nog beter gekend hebben dan ik, om eenige nadere bijzonderheden van hem te vernemen. Tot mijn' spijt bevond ik, dat mijne eigene aantekeningen meer gaven dan wat zij mij konden berigten. Toch kan ik genoeg mededeelen, om te doen zien, wat het geloof in een' eenvoudigen neger vermag.

Kort na mijne aankomst bij den zendeling KINSBURY, zeide hij tot mij: „Aler gij naar Boston terug keert, móet gij toch den ouden LESTER, een mijner gemeenteleden eens gaan opzoeken. Het is een oude slaaf; en ik zou haast zeggen, dat hij door zijn gebed de zending onder de Choctaws tot stand heeft gebragt.” — „Ik zal hem zeer gaarne gaan bezoeken,” was mijn antwoord.

Terwijl wij een dag of wat later een uitstapje maakten, liet hij zijn paard stil staan voor een huis, waar naast een laag hutje was opgerigt. „Waarom houdt gij hier op?” vroeg ik. „Hier woont de oude LESTER.” Na eenige minuten bij

de indiaansche familie te hebben doorgebracht, die in het hoofdgebouw woonde, begaven wij ons naar de hut. Bij het binnentreden viel mijn oog op een' ouden neger, die blijkbaar onder den last der jaren gebukt ging, met grijs haar. Zoodra hij mijn' reismakker zag, kwam hij nader en zeide: „Ik dank God, dat ik u weêr eens zie, mijnheer KINSBURY;” en zoo bleef hij eenigen tijd zijne dankbaarheid betuigen, in een' vloed van woorden, even hartelijk en vroom als eigenaardig.

Ik zette mij naast hem neder, en verzocht hem, mij in het kort zijne levensgeschiedenis te vertellen. Hij sprak maar zeer gebrekkig engelsch, en zijne vrouw, die veel jonger was dan hij, moest mij dikwijls zijne woorden vertolken. Evenwel vernam ik, dat hij in West-Afrika geboren was, en wel twee of drie dagreizen van de „rivier” (zoo noemde hij den Atlantischen oceaen), waar hij woonde tot dat hij ongeveer twintig jaar oud was. Hij wist niets van God, zeide hij, niets van een leven hier namaals. Hij wist niet, dat hij eene ziel had. Hij meende, dat als hij stierf, hij „verrotten zou in den grond”, zoo drukte hij zich uit. Al zijne landgenooten verkeerden in dezelfde beklagelijke onwetendheid.

Op zekeren dag kwam men hem zeggen, dat als hij naar een ander dorp wilde gaan, ongeveer

een uur van daar, hij rum zou krijgen. Hij was dwaas genoeg aan de verlokking gehoor te geven; en ziet, hij viel in eene hinderlaag, en werd als slaaf verkocht „naar de rivier”. „Zij bonden mijne handen vast,” ging hij voort, „ik schreide, omdat ik vader, moeder en zusters verloor; maar het mogt niet baten. Ik heb ze nooit terug gezien.” (De verhalen geeft hier en verder het gebrekkig engelsch van den neger; de lezer zal wel begrijpen, dat wij het hier in goed hollandsch moeten overbrengen).

Hij werd naar Savannah (eene zeestad in den zuidelijken staat Georgië), overgevoerd en aan een planter in dien staat verkocht. Maar het werd hem eerst daarna duidelijk, hoe God hem uit dit onrecht het goede bereidde. Toen wij hem vroegen, hoe hij dan den Heer had leeren kennen, antwoordde hij: „De oude zwarte menschen verhaalden mij van den Heiland. Zij zeiden: „LES-TER, gij zijt boos, zondig.”” „Ik zeide: „Nee ik ben niet boos.”” „Zij zeiden: „Gij bidt niet, gij gaat naar de hel.”” „Ik zeide: „Ik ga niet naar de hel; ik zal verrotten in den grond.”” „Zij gingen voort met praten. Toen gevoelde ik, dat ik boos was, dat ik naar de hel moest gaan: Maar ik bad tot God. Ik vond den Zaligmaker.” Dit had plaats, volgens de tijdrekening van den

ouden neger in „het jaar van de groote aardbeving”, of zoo als de heer KINSBURY meende, in 1811.

Om zijne blijdschap te betuigen over de groote verandering, die in hem was te weeg gebragt, zeide hij: „Ik was bedroefd, toen zij mij vingen; maar ik ben nu niet meer bedroefd. De zendeling vroeg mij eens, of ik niet naar Afrika terug wilde. Ik antwoordde: „Neen”, omdat booze menschen naar de hel gaan. Ik ben blijde, dat ik hier ben gekomen. Ik ken nu den Heiland.” „Zijt gij gelukkig, LESTER?” vroeg ik. „Ik stel mijn hart op den Heiland; dus ben ik gelukkig. Wij hebben niets. Wij gaan denzelfden weg dien wij komen. De wereld is niets. Ik heb deze wereld niet meer noodig. Maar ik blijf zoo lang het God behaagt; als wij sterven is er geen leed meer. Niet wegens mijne braafheid, maar om het bloed van JESUS. Ik ben een zwarte; maar de weg om den Zaligmaker te vinden is de zelfde voor zwarten en blanken.”

Ik voeg hier aan toe eenige herinneringen, die een der bovengenoemde vrienden mij verschaften. „Mijne eerste kennismaking met LESTER,” zoo schreef hij mij onlangs, „begon in het jaar 1821. Ik herinner mij hem zeer wel, — zijne levenswijze en zijne gebeden, hoewel ik slechts ongeveer

twee jaar in zijne nabijheid woonde. Toen ik te Elliot (eene stad) kwam, hadden de zendelingen mij veel van zijne vroomheid en van zijn natuurlijk verstand te vertellen. — Daar hij het Evangelie het eerst in Georgië had leeren kennen, liet hij niet na voor zijne vrienden in dat gewest te bidden. Hij bad soms: „ Heer! zegen de christelijke vrienden in Georgië; wees hun een steun in den grooten dag.” Uit Georgië werd hij overgebracht naar Tennessee” (een staat, die ten noorden van Georgië ligt). „ Hij verhaalde mij, dat het hem leed deed, dat hij derwaarts ging, omdat hij vreesde dáár het Evangelie niet meer te zullen hooren. Maar hij hoorde het, en hij was verblijd. Later moest hij naar de Chickasaw-indianen (spreek uit: Tsjikkesô), in den staat van Mississippi,” (dat was nu weêr meer zuidelijk, maar ook weêr verder naar het westen), „ waar hij de eigendom werd van een’ kleurling. Daar was geen zending in zijne buurt, en dat bedroefde hem. Maar de Heer ontfermde zich over hem. „ Ik hoorde niet preêken,” zeide hij later, „ dus bad ik den Heer, dat Hij mij mogt zenden, waar ik van den gezegenden Verlosser kon hooren. Op zekeren dag zeide mijn meester tot mij: LESTER, gij gaat naar mijne plaats om daar te werken. Toen was mijn hart zoo verblijd. Daar kon ik

den zending hooren. Zoo kwam ik hier; en nu hoor ik steeds het Evangelie.””

Er was een voorval in het leven van den ouden LESTER, dat een bewijs oplevert van de onbezweken trouw en den waren heldenmoed van dezen man. Volgens zijn eigen verhaal, blijkt, dat zijn meester (zoo als ik later vernam in dronkenschap), hem beval het bidden na te laten; en tevens zeide hij: „Als gij het niet laat, schiet ik u dood”. Zijn antwoord was dadelijk gereed: „Meester! ik moet bidden; ik kan niet leven zonder bidden.” Het geladen geweer was bij de hand; hij was geheel aan de genade van een' woesten Indiaan overgelaten; en hij dacht, dat zijne laatste ure gekomen was. Maar zijn Rots begaf hem niet! Het geweer werd opgericht, aangelegd, afgeschoten. Tot zijne groote verbazing gevoelde hij zich ongedeerd! „God bewaarde mij,” was zijne eenvoudige verklaring”. Maar zijn meester wilde zijn boos voornemen niet opgeven. Hij herhaalde zijn bevel met de bedreiging; maar de onverschrokken neger had slechts één antwoord: „Meester! ik moet bidden; ik kan niet leven zonder bidden.” Het geweer werd voor zijne oogen op nieuw geladen. Hij hoorde den kogel in den loop vallen. Hij kon niet verwachten, dat hij voor de tweede maal zou ontsnappen; maar hij besloot, even als

de propheet van Israël, die in den leeuwenknul geworpen werd, omdat hij bad, als naar gewoonte, den Heer getrouw te blijven, wat een mensch hem ook doen mogt. Het geweer werd weêr opgeheven en aangelegd; maar juist toen het zou worden afgeschoten, sloeg een schoonzoon van den Indiaan het in de hoogte, en des negers leven was gered. Begeerig om den afloop van dit voorval te vernemen, zeide ik tot LESTER: „Heeft uw meester u later het bidden willen beletten?” „Neen mijnheer,” was het antwoord: hij wist, dat hij geen goed gedaan had; hij wist, dat hij mij niet kon dwingen het na te laten.” „Ziedaar de geestkracht van den martelaar” zei ik bij mijzelf, „en God heeft haar doen zegevieren.”

Daar ik mij herinnerde, hoe de heer KINSBURY zei: „ik zou haast zeggen, dat hij door zijn gebed de Choctaw-zending tot stand bragt”, deed ik hem eenige vragen, om juist te weten te komen, wat hij gedaan had. De Choctaws en Chickasaws (spreek uit: Tsjikkesôs) vormden oorspronkelijk eenen stam; en zij bewoonden het zelfde district aan deze zijde van de Mississippi. Reeds vroeg schijnt hun toestand hem zwaar op het hart te hebben gewogen. Hij was de eenige getuige der waarheid in dat gansche gewest. Hij hoorde geen gebed, totdat hij den heer WILLIAMS, een' zendeling van

het Bostonsche genootschap ontmoette. Maar *hij* had voortdurend God gesmeekt, dat het Evangelie op de eene of andere wijze aan deze Indianen mogt gepredikt worden. „Hoe kwaamt gij er toe”, zeide ik tot hem, „te bidden, dat het Evangelie hun mogt gezonden worden?” „Wel, mijnheer”, hernam hij, „ik bid voor de gansche wereld.” „Hoe zijt gij er toe gekomen om voor de geheele wereld te bidden?” „De Heer JESUS CHRISTUS heeft het mij in het hart gegeven. Niemand heeft mij gezegd voor de geheele wereld te bidden. De Zaligmaker heeft het mij in het hart gegeven. Hij is niet gekomen om voor een' te sterven, maar voor de wereld, en ik moet bidden voor de wereld. Ik zou willen, dat iedereen naar den hemel ging.” „Gij hebt gelijk,” zeide ik bij mijzelf, „de Zaligmaker heeft het u in het hart gegeven. Het was niet door eene of andere redenering, maar door zijne werkende liefde, dat gij tot het besluit zijt gekomen: even als CHRISTUS voor de wereld stierf, zoo moet de gemeente, die hij heeft vrij gemaakt door zijn bloed voor de wereld leven.”

Het blijkt, dat de zendelingen reeds bij den aanvang van hun werk onder de Choctaws, zeer veel hebben op gehad met het christelijk leven van LESTER. Zij moeten zeer verbaasd geweest zijn

en tevens veel aanmoediging hebben gevonden, toen zij zagen, dat Hij die hun een' lastbrief gegeven had, ook een' armen slaaf had gezonden, die terwijl hij eens een blinde heiden was, nu hun voorlooper en medewerker moest worden in het koningrijk Gods. Hij was, zoo ver wij weten, de eenige man, die bad te midden van den geheelen stam der Choctaws", zegt de heer KINSBURY. "Wat zijne smeekgebeden hebben toegebracht om onze zending tot stand te brengen, kan hier beneden nooit bekend worden. Zeker is, dat hij sedert lang gesmeekt had, dat het Evangelie mogt gebragt worden aan het volk waaronder hij leefde." En waarlijk, het was opmerkelijk, hoe zeer hij van bidden hield, en hoe gemakkelijk hij bad. "Wij hielden het er voor, dat hij den ganschen dag bad", zegt de heer BYINGTON. Hij kwam de zendelingen bezoeken, wanneer zij ziek waren; en vroeg men hem om te bidden vóór hij weg ging, dan was hij bereid, hoe gering zijne kennis ook was, en dat zonder te aarzelen. Sommige van zijne uitdrukkingen waren niet ligt te vergeten; zoo als deze: "Heer, wij zien deze minuut: wij kunnen niet rekenen op de volgende minuut"; "Heer, ontferm u over de dronkaards en de evangelieverachters"; "help de zendelingen voet voor voet voortgaan en het Evangelie overal prediken."

En zijn vertrouwen, dat God zijne gebeden zou verhooren schijnt in hooge mate kinderlijk en onwankelbaar te zijn geweest. Eens zeide de heer BYINGTON tot hem: „LESTER, gij komt hier geheel alleen in die donkere avonden”; (het was een afstand van twee engelsche mijlen of veertig minuten) „zijt gij niet bang?” „Waarvoor zou ik bang zijn? Ik blijf dicht bij God.” „Maar,” hernam de heer BYINGTON, „er zijn wolven en andere wilde dieren in de bosschen.” „O, ik bid God voor ik uitga. Ik zeg hem, dat ik zijne dienstknechten, de zendelingen ga bezoeken. Ik bid hem, dat hij mij beware tot dat ik terug kom. Dan kom ik. Ik ben niet bang; God draagt zorg voor mij.”

Het kwam juist zoo uit, dat in het grootere huis waarin de indiaansche familie woonde, waarvan ik boven sprak, een kind moest gedoopt worden tegen het einde van ons bezoek bij LESTER. De heer KINSBURY bediende den doop, en wendde zich daarna tot onzen zwarten vriend en mij met de woorden: „Ik verzoek u beiden te bidden.” Wij knielden dus, en ik sprak een kort gebed uit. De oude man bad daarna. Bijna de helft van wat hij sprak kon ik niet verstaan; maar dit verstond ik, en het wekte mijne bewondering; gedurig kwam hij er weêr met nadruk op terug:

„Breng het Evangelie tot elke natie.” Hoe hij dit gedurig bij het overige aanknoopte, kan ik niet zeggen. Dit alleen scheen mij toe de oplossing te zijn: „Zijn medelijden met de heidenen is zoo groot wegens zijne bekendheid met hunnen droevigen staat; zoo groot is zijne begeerte, dat hij die voor de volken stierf over hen moge regeren, dat in zijne ziel de pligt, het voorregt, de zegen van hun den ondoorgrondelijken rijkdom van CHRISTUS deelachtig te doen worden, boven aan staat. Zijne gedachten, zijne hoop, zijn verlangen alles vereenigt zich in de uitbreiding en heerlijkheid van dat koninkrijk, dat bestemd is om de aarde te vervullen.”

LESTER gaf ons zijn' zegen, en wij zetten onze reis voort. Maar ik zal die nederige hut, met dien muur, gebogen door de jaren, die geduldig wachtte naar het huis niet met handen gemaakt, het eeuwige vaderhuis, nooit vergeten, totdat al het verledene uit mijn geheugen zal gewischt zijn. Ik was nooit te voren zóó doordrongen van de eigenaardige waardigheid en verhevenheid van volkomen ernst en volharding in het christelijk leven. LESTER begon zijn leven onder de allerongunstigste omstandigheden; en in vele opzigten verbeterden die slechts weinig in volgende jaren. Maar hij had menschen ontmoet, die hem in

hunne eenvoudige taal hadden kunnen spreken van den Zaligmaker, dien hij noodig had. En daar hij zoowel door den Geest geleerd, als uit den Geest geboren was, had hij den weg der zaligheid in zijne gansche volheid en voortreffelijkheid leeren kennen, en, wat moeilijker en zeldzamer is, dien in opregtheid bewandeld. Het geloof, dat hij ontving, had zich in hem eene magt tot volkomen vernieuwing betoond. De menschen leerden hem kennen, als iemand, die bij JESUS geweest was, en zij vereerden hem als zoodanig.

Tot dusverre het bericht van den secretaris van het Bostonsche genootschap.

En wat zegt gij nu, waarde Lezer! van zulk een geloof in een' zoo eenvoudigen neger? Leeft in uwe ziel iets van het geloof, dan zult gij bij ervaring weten, hoeveel kracht en moed en volharding het schenkt. Maar dan weet gij ook, dat het niet bestaat in de kennis van *geloofswaarheden* (dogma's). Dit te weten, „dat God zóó lief de wereld had, dat Hij zijnen eenig geboren zoon haar schonk, opdat een ieder die in hem gelooff niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe”, dit bij eigen ervaring te weten, zegt reeds veel, zegt, wel beschouwd alles. Wie zich geheel aan dien Zoon van Gods liefde heeft overgegeven, en het zijne hoogste zaligheid acht met hem te leven,

door hem met den Vader in gemeenschap te staan, die zal weten, dat het gebed veel vermag. Het zou ons niet veel geven, als wij ons voornamen dien ouden neger na te volgen; het zou ook niet kunnen, daar wij onder geheel andere omstandigheden leven; maar te volharden in het gebed, te hopen tegen hope, altijd weder met zijne nooden tot den Heer te gaan en ook weder met blijmoedigheid te kunnen zeggen: „Vader, uw wil geschiede”, dat is een vrucht van het geloof, dat bewijst, dat men een navolger van CHRISTUS, een kind van God geworden is.

De zending onder de Choctaws en Chickasaws, twee wilde volksstammen, heeft schoone vruchten gedragen. De zendeling KINSBURY, die boven genoemd werd, trad in 1821 onder hen op. „Nog in het jaar 1818” zoo luidt een der berigten, „waren deze stammen in den vollen zin des woords een heidensch en woest volk. De ergste ondeugden heerschten onder hen. Veelwijverij en kindermoord, gevechten en oorlogen hadden zij van hunne voorouderen geërfd. Maar daarenboven hadden zij eenige van de slimste zonden overgenomen van de blanken. De dronkenschap was eene volksondeugd geworden. Toen de zendeling KINSBURY eens vroeg: Is dan niemand nuchteren onder u? was het antwoord: ja, er is er een. En thans

vinden wij in hun land, op hunne akkers, in hunne huizen overal welvaart en verbeteringen van allerlei aard. In hunne scholen vinden wij de stellige bewijzen, van verstandsontwikkeling, opgewektheid en toenemende kennis bij de kinderen. In hunne kerken beseffen wij, dat de Heer werkelijk in hun midden is. Met blijde verbazing vragen wij: „Is dit het volk, dat, toen onze zendelingen hier kwamen, zoo onwetend en zoo diep gezonken was?”

Ook bij ons valt nog veel te doen. Iedere vader en moeder, iedere volwassen broeder en zuster heeft eene roeping om in zijnen kring mede te werken ter bevordering van de komst van het godsrijk in huizen en harten. Maar wie het best deze roeping begrijpt, gevoelt ook het krachtigst eene roepstem in zijn binnenste, die hem aanspoort, om ook naar zijn vermogen mede te werken tot de komst van het Godsrijk onder de arme heidenen. Bidden wij niet gedurig: Uw koningrijk kome?
